

κτου εκ 3,500 ανδρων περιπου. αλλ' η απειρια του Σ. και η ισχυρογνωμοσύνη του απέναντι των άλλων έμπειροπολέμων αρχηγων κατέστρεψε την ισχυροτάτην εκείνην δύναμιν και έπληξε βαρέως το γόητρον των Έλλήνων απέναντι των Αιγυπτίων. Ο Σκούτης, επιδεικνύων άκαιρον γενναιότητα, κατέλαβε το χωρίον Σχοινόλακα και ήρηνθη να όχυρωθῆ, δηλονότι άνοήτως, ότι όχυρώματα εινε τα στήθη των ανδρων του, προσβληθείς όμως υπό των Αιγυπτίων, κατεστράφη και συμπαρέσυρεν εις την καταστροφήν και τους άλλους, οίτινες έσπευσαν να τον σώσουν. Περὶ τους έπτακοσίους έπίλεκτοι μαχηται Στεροολαδίται, Ρουμελιώται και νησιώται, ιδίως Υδραίοι, κατεκόπησαν άδίκως υπό του έχθρ. ίλπ., κατεστράφη δέ διασκορπισθείσα ή μεγάλη εκείνη πολεμική δύναμις. Ο Σ. άδίκως έπέσυρεν έναντίον του την όρμη των Έλλήνων, το γόητρον του Κουντουριώτη έμειώθη ως εκ τούτου μεγάλας και ήναγκάσθη να άπελευθερώσῃ τον Κολοκοτρώνην από της φυλακής και να άνατεθῆ αὐτῷ, καιτοι άργά, η άρχηγία των Πελοποννησιακών στρατευμάτων. Γ.Α.Σ.

Σκούτης Ιωάννης του Βασιλ., έφ. άνθιστής πεζικού, γεν. το 1892 έν Μαραθοκάμπω-Σάμου. Έφρονεύθη έν Μ. Άσία κατά την μάχην Τζάλ-Ντάγ την 27 Αυγούστου 1921.

Σκουφάς Νικόλαος. Είς των τριών πρώτων ίδρυτών της «Φιλικής Έταιρίας» (βλ. λ.) θερμουργός και ιδεολόγος πατριώτης, σπουδαιότητας προσεγγικών ύπηρεσίας εις την άφύπνισιν της δούλου φυλής. Η οικογένειά του κατήγετο από την Άρταν, αυτός δέ έγεννήθη εις το χωρίον Κομπότι το 1779, εδιδάχθη τα πρώτα γράμματα εις την Άρταν και έπεδόθη εΐτα εις το έμπόριον. Νεώτατος ήναγκάσθη να εκπαισθη ως εκ της τυραννίας του Άλλή πασά και κατέφυγεν εις την Ρωσίαν, όπου εξηκολούθησε τας έμπορικίας του εργασίας. Διαφλεγόμενος υπό πατριωτικών όνειρων και έχων εις την ψυχήν του πίστιν και πεποιθήσιν επί των υλικών και ψυχικών δυνάμεων της φυλής, άπασχολεΐτο, έν μέσῳ των βιοποριστικών εργασιών του, υπό της ιδέας της συγκροτήσεως άπορρήτου συνωμοσίας, άποσκοπούσης προς την Άνάστασιν του Γένους. Έν Ρωσία ο Σ. έξ όλων των γνωρισμών του έξεχώρισεν εις πίστιν προς τα ιδανικά και πεποιθήσιν εις χαρακτήρα τους Τσακάλωφ, Άναγνωστόπουλον και Ξάνθον, Έλληνας, έμφορομένους, ως αυτός, υπό ιδεολογικών πόθων και, κατόπιν άνταλλαγής άπορρήτων σκέψεων, συνέστησε την «Φιλικήν Έταιρίαν» το 1814 εις την Όδησον διά της έπιμονής και της πρωτοβουλίας αὐτοῦ. Μετά την σύστασιν, ο Σ. άπέβη εις των σπουδαιότερων και πειστικωτέρων μνητῶν αὐτῆς, διά της πρωτοβουλίας δέ τούτου μετέθεσαν το κέντρον της έταιρίας το 1817 έντός αὐτῆς της Κων/πόλεως, όπου ήρξατο σπουδαιότατον μυσήσων Έλληνων έγγυς της Πύλης. Άλλ' ο Σ. δέν ήδυνήθη να ίδῃ εὐδῶν εις του κολοσσιαίου του εκείνου έργου. Νοσήσας άπέθανεν έν Κων/πόλει το 1819. Γ.Α.Σ.

Σκούφης Δῆμος του Ιωάν, έφ. άνθισασπ. πεζ., γεν. τῷ 1892 έν Κωστάριτσα Φθιωτιδίδος. Έφρονεύθη έν Μ. Άσία.

Σκουφός Γεώργιος του Π., ύποστράτηγος μηχανικού εκ του Σχολείου Εδέεπιδων, γεν. το 1866 έν Μεσσηνή-Σακελίας-Ιταλίας. Μετ. πολ. 97, 12-13 και 17-22. Άλεστρ. την 10 Δεκ. 1922.

Σκρά Ντι Λέγκεν η Σέρκα Ντι Λέγκεν (Serka di legen) ύψωμα (ύψ. 1096 μετ.) επί άντερείματος κατερχομένου εκ της Τζένας όρους. Το ύψωμα τούτο χωρίζε τα ύδατα του Άξιου προς Άνατολάς, χυνόμενα εις αὐτὸν διά του Λιούμνιτσα Π. από τα χυνόμενα προς Δ. προς τον Μογλενίτσα ποταμόν. Κατέστη όνομαστόν εκ τῶν εκεί άγώνων μεταξύ του Συμμαχικού Στρατού άφ' ενός και του Γερμανοβουλγαρικού άφ' άλλου, κατά το 1917 και 1918. Οί άγῶνες οὗτοι έγένοντο υπό τας άκολουθούσας περιστάσεις.

Α) Τόν Δ[βριον] του 1915 οί Γερμανοβούλγαροι, καταδιώκοντες τα Άγγλο-Γαλλικά στρατεύματα, έφθασαν επί της Έλληνικής μεθόριου, ένθα ήρξαντο οργανούμενα εις καταλλήλους θέσεις περι την μεθόριον. Την άνοιξιν του 1916, ότε τα Άγγλο-Γαλλικά στρατεύματα διαδοχικώς προωθοῦντο προς την μεθόριον ταύτην, οί Γερμανοβούλγαροι κατέλαβον, παρά την μεθόριον και έντός του έλληνικού εδάφους, καταλλήλους θέσεις και ώργάνωσαν άμυντικῶς ταύτας. Τότε κατέλαβον και τα περι το Σ. Ν. Α ύψώματα, καιτοι ήσαν έντός του έλληνικού εδάφους. Τόν Άπρίλιον του 1917 εις τον τομέα τούτον από του Άξιου μέχρι του ποτ. Μπίστριτσα της Νώτιας κατείχε θέσεις η 122 Γαλλική Μεραρχία του Στρατ. Regnault. Είς τον τομέα τούτον υπό τας διαταγὰς της 122ας Γαλλικής Μερ., ήτο έντεταγμένη και η Έλλην. Μεραρχία Σερωών, ήν διόκει ο Στρατ. Χριστοδούλου. Τόν Άπρίλιον του 1917 διετάχθη η κατάληψις του Σ. Ν. Α. διά της άκολούθου διαταγῆς του στρατ. Regnault:

«122α Μεραρχία. Διαταγή επιχειρήσεων. I. Πληροφορία περι του έχθρ. (ιδε πληροφορίας της Άπριλίου, άριθ. 683]2). II Άποστολή της Μεραρχίας. Η Μεραρχία, ένισχυθείσα διά της Μεραρχίας Σερωών και του 58ου γαλλικού συντάγματος πεζ., έξασφαλίξουσα πρωτίτως το άπόρθητον του μετώπου της, θα έπιτεθῆ κατά των ενώπιόν της έχθρικών δυνάμεων διά να νικήσῃ και διά να τας ρίψῃ πέραν των γραμμῶν, ως κατέχουσιν ήδη από Χούμας-Γευγελής. III. Η κυρία έπίθεσις υπό τας Διαταγὰς του Διοικητού της 213ης Ταξιαρχίας, έχοντας εις την διάθεσιν του τας Μονάδας του Τομέως Λειβάδι, την Μοϊραν των 65 όρειβατικῆν της 122ας Μεραρχίας, την μοϊραν των 75 όρειβατικῆν της Μεραρχίας Σερωών, θα έχη ως πρώτων άντικειμενικῶν σκοπῶν την προεξοχήν της Χούμας από του Καταφάκ μέχρι του Γκιουζέρ-Μπαλκάν. Οί διαδοχικοί άντικειμενικοί σκοποί της έπίθεσεως θα εινε: 1) Η προκεχωρημένη γραμμή Μιρ-άν-πιερ-σέσ, Κρούπ-ντιου-Σκρά, Πιτόν-άβανσέ. 2) Τα όχυρώματα του Σκρά-ντι-λέγγεν και τα Ουβράξ-μπλάν. 3) Το Νότιον μέτωπον της προεξοχῆς της Χούμας από του Τούμουλους εις Τριάγκλ Λά κρούπ ντι λά μπός. 4) Τα όχυρώματα γ' γραμμῆς, από Καταφάκ εις Γκιουζέρ Μπαλκάν. Βραδύτερον εις το άριστερόν προχωρή-

ρσις μέχρι Χούμας, εις το δεξιόν μέχρι Γκιουρίν σέτ, όπως υπερφαλαγισθῶσιν αι έχθρικοί γραμμάι. Η κυρία έπίθεσις θα πλαγιοφυλάσσεται προς Σ. υπό των Τμημάτων του 3ου συν]τος, κρατούντος το Μέτωπον από της Μπιστριτς της Νώτιας, μέχρι του Μοναστηρίου της Όσσανης (2 τάγματα, δύο διμοιρία πολυβόλων), έντα θα άντισταθῶσιν εις πάσαν προσπάθειαν του έχθρῶ, όπως όρημῃ εκ των άμυντικῶν οργανώσεών του, της Νώτιας και Β. του Λούντζι. Προς Α. διά του 4ου συν]τος, όπερ θα έπιτεθῆ κατά των έργων του Ντός ντάγ, και του Μπός, καθ' ήν στιγμήν η κυρία έπίθεσις θα κάμῃ την έφοδον κατά του Νοτίου Μετώπου της προεξοχῆς της Χούμας. Η κυρία έπίθεσις θα ένισχυθῆ διά των δυνάμεων του τομέως Μυγιαντάγ, αΐτινες θα καταλάβωσι τα Μπουραρντέ 3-4, το Ντρομαντέρ, το χωρίον Κατζῆ-Μπαρῆ, έπωφελοῦμενοι προσέτι πάσης ευκαιρίας, όπως καταλάβωσι το Μαμελόν Ραβινέ και Μαμελόν ντιου σερνέν ντε φέρε, όπως προελάσωσι προς το Τζέροβο και Γευγελή. IV. Προπαρασκευη της έπίθεσεως. Η κυρία έπίθεσις του 45ου θα όριζει το σχέδιον ενεργείας του πυρ]κού (άριθ. 238]3 της 24ης Άπριλίου). Η άκριβής θέσις των ρηγμάτων δι' άπ' ευθείας συννεοήσεως μεταξύ των Διοικητῶν των έπιθέσεων και των Διοικητῶν του πυρ]κού, οίτινες προσδιωρίσθησαν διά την ενεργείαν ταύτην, θέλει κανονισθῆ. Η προπαρασκευη της έπίθεσεως κατά Μπουραρντέ και Ντρομαντέρ θα γίνῃ, όπως θα όριση ο Διοικητής του Τομέως Μυγιαντάγ. Το άνοιγμα των ρηγμάτων θα άρχισῃ άμέσως, αλλ' η βολή καταστροφῆς των έργων τούτων δέν θ' άρχισῃ παρά από της ήμέρας Η-3. Η βολή αὐτη θα γίνῃ, παρά της 4ης πυροβολαρχίας 158ου, μεταξύ της ειδικῆς βολῆς άντιπερσπασμου και έχθρικών πυροβολαρχιῶν, ήτις έπαφίεται εις την ίδίαν πυρ]χίαν. V. Τοποθετίαι των τμημάτων. Η προπαρασκευαστική διάταξις, διά την πορείαν προσελάσεως, θα έχη συντελεσθῆ κατά το α' ήμισυ της νυκτός Η-1 εις Η. Κατά την ίδίαν νύκτα αι θέσεις των έφεδρειῶν θα καταληφθῶσι παρά των διαδοχίμων Μονάδων (58ου συν]τος διά την 243ην Ταξιαρχίαν). VI. Πορεία προσελάσεως. Η πορεία προσελάσεως διά τας Μονάδας της κυρίας έπίθεσεως, θα εκτελεσθῆ κατά το β' ήμισυ της νυκτός Η-1 εις Η εις τρόπον, ώστε τα τμήματα να εινε ενώπιον και εις άπόστασιν έφοδου κατά του άντικειμενικού σκοπού των την 4.40' ώραν. VII. Έκτέλεσις της έπίθεσεως: α) Πεζικόν. Η έπίθεσις θα γίνῃ την ήμέραν Η. Η ώρα θα καθορισθῆ παρά των διοικητῶν της έπίθεσεως, άφ' ου θα έχωσι πληροφορηθῆ, ότι αι αναγκαίαι καταστροφαι έξετελεσθησαν. Μ' όλον τούτο διά την κυριανέπιθεσιν η προκεχωρημένη γραμμή (1ος άντικειμενικός σκοπός δέον να έχη καταληφθῆ την 5ην ώραν και η έφοδος κατά της β' γραμμῆς (Σκρά-ντι-λέγγεν και Ουβράξ Μπλάν) θα γίνῃ άμέσως όσον τάχιστα. Αι πυροβόλαρχιαί βαρέως πυροβολικού και των 75 εινε ήδη τοποθετημένα εις τρόπον, ώστε να δύνανται να προπαρασκευάσωσι και ένισχύσωσιν άποτελεσματικῶς τας έπίθεσεις του πεζικού, μέχρι της δ' γραμμῆς (Καταφάκ, Γκιουζέρ-Μπαλκάν). Κατά την προέλασιν του πεζικού, τα προηγούμενα άποτελέσματα της προπαρασκευῆς πυροβολικού, κατά των νέων άντικειμενικῶν σκοπῶν θα έλεγχθῶσι. Η δέ προπαρασκευη αὐτη θα συνεχισθῆ και θα συντελεσθῆ διά νέων παρατηρήσεων, πρὶν γίνῃ η έφοδος κατά των νέων άντικειμενικῶν σκοπῶν. β) Πυροβολικόν. Αι έπίθεσις του πεζικού θα προπαρασκευασθῶσι διά της βολῆς καταστροφῆς του βαρέως πυρ]κού και του πεδινου κατά των καταληφθισμένων πρώτων άντικειμενικῶν σκοπῶν. Καθ' ήν στιγμήν το πεζικόν θα ειναι έτοιμον προς έφοδον κατ' αὐτῶν των θέσεων, το βαρὺ πυροβολικόν θα έπιμηκύνῃ την βολήν καταστροφῆς, επί των δευτέρων θέσεων, συμφώνως με τας πληροφορίας, ως θα δώσωσιν οί διοικηται των μονάδων έπίθεσεως εις τους διοικητάς των ομάδων του πυρ]κού, έπιφορισμένους με τῶν προπαρασκευῆν της έπίθεσεως των. Η πορεία του πεζικού δέ ύποστηρικθῆ άπ' ευθείας διά του πεδινου πυροβολικού, όπερ θα συνεχίσῃ την βολήν του επί των πρώτων άντικειμενικῶν σκοπῶν της έπίθεσεως, μέχρις ότου κατ' αΐτησιν του πεζικού θα έπιμηκύνῃ την βολήν προς σχηματισμόν φραγμου όπισθεν των περι ών ο λόγος άντικειμενικῶν σκοπῶν. VIII. Θα ληφθῶσιν όλα τα μέτρα, όπως τα παρατηρητήρια και τα άποστάσματα συνδέσμου και παρατηρήσεως συγχρονίσωσι την μεταστάθμευσιν των με την κατάληψιν των διαδοχικῶν άντικειμενικῶν σκοπῶν του πεζικού εις τρόπον, ώστε να δύνανται να συμπληρώσωσιν, έν δεδομένη περιπτώσει, τας καταστροφὰς και να όρίσωσι συγκεκριμένους τους νέους άντικειμενικούς σκοπούς της βολῆς των πυροβόλαρχιῶν. IX. Κατά την διαδοχικῆν κατάληψιν των άντικειμενικῶν σκοπῶν, οί σταθμοί διοικήσεως θα προχωρήσωσι (κατά τας οδηγίας της 16ης Δεκεμβρίου). Η μεταστάθμευσίς των να γνωστοποιηθῆ άμέσως εις τον στρατηγόν διοικητήν της Μεραρχίας. X. Η ήμέρα Η-3 θα γνωστοποιηθῆ άργότερον. Τα ώρολόγια θα κανονισθῶσιν από της σήμερον επί της έπισήμου ώρας τηλεφωνικῶς πρωίας και έσπερας. XI. Το Στρατηγειον του στρατηγῶ διοικητού της 122ας Μεραρχίας θα εὐρίσκειται εις Κούπαν, από Η-3. Μέχρι νεοτέρας διαταγῆς νυχθημερόν η ύπηρεσία θα λειτουργῆ εις Ίσβόρ. Ρενιά».

Συμφώνως τῆ σχετικῆ διαταγῆ, τα συμμαχικά στρατεύματα της κυρίας έπίθεσεως κατά Σ., έδει ν' άποτελέσωσι 5 ομάδας. Την 5ην ομάδα θα άπετελει το III τάγμα του 3ου συν]τος Σερωών, μετά του άνεξαρτήτου ούλαμου έπίλεκτων και τεσσάρων πολυβόλων. Ο ούλαμος όυτος πολυβόλων άφίκετο εις τον τομέα των επιχειρήσεων όλίγας ήμέρας πρό αὐτῶν προς συμμετοχήν. Η ομάς του III] συντάγματος Σερωών θα έδρα εις το άριστερόν της παρατάσεως, ως δύναμις α' γραμμῆς. Τα I και II τάγματα του 3ου συν]τος, τεταγμένα άριστερά (Αυτικῶς) της ομάδος ταύτης, έδει να άναμείνωσιν έν τας θέσεις αὐτῶν, έν καταστάσει άμύνης. Το II τάγμα έδει